

Foto voorpagina:
© Elsevier

Foto rechts: De IRT-
commissie onder voor-
zitterschap van
Maarten van Traa.
© GPD

'Monte, Monte, je moet eerst eens tot tien tellen!'

Wie is dat nou eigenlijk, die mr. M.A.A. van Capelle die als officier van justitie met enige regelmaat de krant haalt en dan meestal niet in positieve zin? Ook in Groningen weet voormalig IRT-officier Van Capelle de schijnwerpers weer op zich te richten: zijn rol in de affaire-Lancee is bepaald niet onomstreden. Hoe symbolisch is het spel uit zijn jeugd: het 'rücksichtslos' claimen van een eigen duin op Ameland? Hoort deze bikkelharde 'crime-fighter' inderdaad thuis in het zogenaamde Van Rappard-museum?

door Peter Blom

Op dit moment ligt mr. Monte van Capelle, plaatsvervangend hoofdofficier van justitie in Groningen, weer eens stevig onder vuur. Geruchten over een spoedige overplaatsing doen de ronde.

Hij is de man die verantwoordelijk wordt gesteld voor de beslissing, april vorig jaar, om de voormalige politiechef René Lancee en diens familieleden - door dochter Bianca, naar achteraf bleek ten onrechte, beschuldigd van seksueel misbruik - met behulp van een per helikopter aangevoerd arrestatieteam op te pakken op Schiermonnikoog.

Hij is tevens verantwoordelijk voor de inmiddels van vraagtekens voorziene maatregel Bianca gedurende de dagen die daaraan voorafgingen in haar vrijheid te beperken, omdat het meisje van plan zou zijn geweest haar familie op te zoeken.

De Tweede Kamer zal nog een hoorzitting aan de affaire-

Lancee wijden, omdat de volksvertegenwoordigers niet tevreden zijn met de wijze waarop justitieminister mr. W. Sorgdrager (D66) tot op heden - zelfs al tot twee keer toe - heeft gereageerd op diverse vragen.

In een recente brief aan de Tweede Kamerfractie van het CDA schrijft Lancee's raadsman, mr. D.L. van Binsbergen, onder meer: "Door geen maatregelen te treffen in de personele sfeer bij het Openbaar Ministerie, loopt de samenleving het risico dat een opnieuw foutief handelen van het OM in het verschiet ligt."

Moet de samenleving inderdaad in bescherming genomen worden tegen de dadendrang van mr. Van Capelle? Wat maatregelen in de personele sfeer zo ongeveer zijn, heeft hij al aan den lijve ondervonden. Op 1 september 1994 werd hij 'bevorderd' tot plaatsvervangend hoofdofficier in Groningen. Maar het was iedereen duidelijk dat ook Van Capelle één van de figuren is die gedwongen werd plaats te nemen in de personeelscarrousel die bij justitie en politie hard is gaan draaien na de ontraadseiling van de zogenaamde IRT-affaire.

Als officier van justitie in Amsterdam - belast met de bestrijding van de zware criminaliteit - stuurde Van Capelle het Interregionaal Recherche-team Noord-Holland/Utrecht aan, dat zoals bekend ontspoorde in zijn samenwerking met criminele elementen, met name wat betreft de 'gecontroleerde doorvoer' van drugs. Tegenover de parlementaire enquête-commissie Van Traa weigerde hij overigens opzichtig het boetekleed volledig aan te trekken. Achteraf gezien hadden hier en daar bepaalde dingen wellicht iets anders aangepakt moeten worden, zo reageerde Van Capelle hoofdzakelijk, maar de omstandigheden waren nu eenmaal gecompliceerd.

Achteraf gezien had hij maar beter ook zijn baas, de

Amsterdamse hoofdofficier mr. J.M. Vrakking, van de opzienbarende opsporingsmethoden in kennis kunnen stellen. Maar daar was het klimaat binnen het parket niet naar, aldus de officier, die eind jaren tachtig nog gefungeerd heeft als adviseur voor drugszaken van de minister van Justitie. Een correcte inschatting overigens, van dat klimaat, want juist 'Amsterdam', politie én justitie, legde een bom onder Van Capelles IRT. De harde 'crime-fighter' had zich te veel

ze gang van zaken leverde Van Capelle een berisping op van interim-minister van Justitie A. Kosto, die repte van 'niet tactvol' handelen.

Elf jaar eerder, in 1983, was Van Capelle ook al eens op een spraakmakende manier tot de orde geroepen. In het Tijdschrift voor de politie had hij, naar aanleiding van een in Epe opgesteld rapport over slechte ervaringen met één probleemgezin, de staf gebroken over de zijns inziens veel te 'softe' wijze waarop men in ons land de

'Hij steunde, relativeerde en maakte grappen. Maar hij kon draconisch worden als mensen de kantjes eraf liepen.'

geïsoleerd.

Hij werd helemaal de gebeten hond toen uitkwam dat hij in het geheim een - naar later bleek volkomen overbodig - onderzoek had laten instellen naar de betrouwbaarheid van de Amsterdamse commissaris J. van Riessen. Die sloeg in een HP/De Tijd-interview terug. Hij repte van 'mafia binnen de overheid'. Hetzelfde weekblad noteerde dat de Amsterdamse politie Van Capelle, die op dat moment overigens al hoog en breed in Groningen zat, 'een rat' vond en 'een ijdeltuit'.

Ook andere incidenten die de landelijke pers haalden, droegen nauwelijks bij aan een smetvrij imago. Vlak voordat Van Capelle naar Groningen kwam, schoffeerde hij tijdens de behandeling van de zogenaamde Gouden Kalf-zaak (een grote witwas-affaire) de advocaat mr. H. Loonstein.

Diens assistent had in de rechtzaal een proces-verbaal overhandigd aan een journaliste. De als toehoorder aanwezige Van Capelle zag dat en sommeerde Loonstein de zaal met hem te verlaten: "Anders laat ik u halen." Een klacht over de-

zigeuners aanpakt. Begeleiding zou zelfs zinloos zijn. Van Capelle was toen officier van justitie in Utrecht. Zijn superieuren, de hoofdofficier en diens plaatsvervanger, haastten zich vervolgens om ruim afstand te nemen van deze uitlatingen.

De hier en daar gepubliceerde interviews met Van Capelle bevestigen het beeld van de rechtlijnige misdaadbestrijder. In Elseviers Weekblad bijvoorbeeld betoonde hij zich tien jaar geleden een fervent voorstander van de omkering van de bewijslast. Als Utrechtse fraude-officier liet hij noteren: "Laat iemand die in luxe woont en leeft maar bevredigend aantonen hoe hij zich dat kan veroorloven. Lukt dat niet, dan is het afpakken geblazen".

Monte van Capelle werd op 14 december 1952 geboren in Zeist. Vader Aart was daar politiemann, na een aanvankelijke carrière bij de Koninklijke Marechaussee. Zijn oudere broer Henk, gepromoveerd econoom en nu eigenaar/directeur van een uitgeverij in Haarlem, vertelt dat in het eenvoudige gezin met de

drie jongens, Monte was de middelste, weliswaar alles om de introverte, stille vader draaide, maar dat de moeder in feite aan de touwtjes trok. Deze in 1992 overleden Friezin, Doetje Visser uit het vissersdorp Wierum, was het die haar zoons op het hart drukte niet te slordig om te gaan met de kansen die het leven biedt.

Met de vechtersbaas Monte had de ambitieuze moeder het meeste te stellen. Hij was erg obstinaat, meldt zijn broer, en kon zich zelfs op veel latere leeftijd tegenover haar niet beheersen als zij hem bijvoorbeeld verzocht eens wat minder te eten omdat hij te dik werd.

Risico's ging Monte niet uit de weg. Eens verwondde hij als achtjarige zijn driejarige broertje Albert bij een Wilhelm Tell-spelletje: met een zware pijl en boog wilde hij een blikje van Alberts, slechts met een krant beschermde, hoofd schieten, maar de pijl schampte vlak langs een oog.

Zijn oudste broer herinnert zich de talrijke vakanties op Ameland. Monte kon op dat eiland weliswaar gemakkelijk vriendjes maken, maar gemakkelijk maakte hij het die vriendjes vervolgens niet. Zo had hij de gewoonte een bepaald duin tot het zijne uit te roepen, 'het duin van Monte'. Daar zat hij dan bovenop, met een oude helm op zijn hoofd en een stok in zijn hand. En wee degene die zijn territorium binnen durfde te dringen. "Dan was hij rücksichtslos."

"Hij kan erg scherp zijn, maar soms is hij wel eens te scherp naar mensen", zegt zijn broer, die zich bij de diverse conflicten in het latere leven van Monte wel iets voor kan stellen. Maar ook wel iets bij diens beroepskeuze: als jongen al had de toekomstige officier van justitie een 'soms extreem gevoel voor rechtvaardigheid', waaraan hij 'dwars door alles heen' vorm wilde geven.

Dr. Henk van Capelle prijst de geestigheid van zijn broer en bewondert onder meer diens